
الحمد لله الذي هدانا لهذا وما كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
۴۹۸۹

مساحتنامهٔ عباری

الحمد لله الذی جعل الکعبة قبلة للانام • والصلوة •
علی نبینا محمد الذی ذرع فی لیلة الاسری مساحت الافلاک
الی مقام لولاک • وعلی آله واصحابه الکرام • الذین اشتهروا
بالسعادة الازلیة من السمک الی السماک • وشکر
بی اندازه • اول بنای جهان سازه که بو سبع طباقی •
بلکه بو نه رواقی شقاقی • بلا میزان و بی هنجار •
وبلا ذراع و بی پرکار • بنای اعلادی بی همتا • بلکه
عبرت خانهٔ اهل ارض وسما ایتدکدن صکره وبنینا
فوقکم سبعا شدادا اخباریله تنبیه الغافلین •
وتعلیم الآفلین • قلدغی حالده عقلاء اولوا الابصار •
وبلغاء ذوی الافکار • دخی بو تنبیه بی شبیه ایله

متنبه اولوب کحل ریاضتله وسرمهٔ شب عزلت وخلوتله
کواکب مثال • ونرکس تمثال • کوزلرین اچوب چاه رصددن •
یعنی بو حضیض جسددن • افلاک پاکه • بلکه هم کرهٔ خاکه •
مانند شهاب ثاقب • امعانله نظر صالوب • مساحت زمین
وآسمانی • وساحت کون مکانی یعنی ییرله کوکک مابینی
نه مقداردر • وفلکلرک بر برنه قربی وبعدی نه قدر
واردر • فرسخ بفرسخ • ومیل بمیل • وذراع بذراع • بلکه قیراط
بقیراط • نظر حداستله معلوم • وفهم وفراستله مفهوم ایدنوب
علم مساحتده • وفن نجوم وهیئتده • ذو فنون عالم • ورهنمون
بنی آدم • اولدیلر • حتی مقادیر زمین وآسمانی • ومشاهیر
کون ومکانی • قیراط بقیراط معلوم ومفهوم ایدندکلرندن
صکره • مقادیر اجرام نجومده اول قدر محقق مقدار •
ومدقق اطوار وادوار اولدیلر که • جرم سها جرم شمسدن

بیجه مرتبه اکبر ایدوکنی کالشمس والامس اثبات
ایتدیلر، ودخی جرم ارض جرم مادن اثقل ایکن کرهٔ ارض
کرهٔ مایه غرق اولمایوب، بو ربع مسکون خارج قالدیغنك
باعث وسرّی، وحکمت برّینی معلوم ایدنوب، کتابلر
یازوب، عیان وبیان ایتدیلر فقیر بونك سببینی علی التفصیل
کعبه نامه ده بیان ایلدم ودخی قطب شمالینك فلك
ثامندن کرهٔ ارضده اولان حدیدده جذبه سبی، وکواکب
سیارهنك ارضده تأثیری نه مرتبه ده در معلوم ومفهوم
ایدنوب حلال رموز آسمان، وکاشف کنوز جهان،
اولدیلر ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء رباعی

حلال رموز آسمان اولسه کشی ‏ یا کاشف اسرار جهان اولسه کشی
یا خود بو جهان جسمنه جان اولسه کشی ‏ یا حکمتله کنج نهان اولسه کشی

ذکر محامد السلطان الاعظم، والخاقان المعظم،

سلطان البرین والبحرین، خادم الحرمین الشریفین، ملك
العرب والعجم والروم والعراقین، السلطان ابن السلطان
ابن السلطان، العاشر من سلاطین آل عثمان، الملك
المظفر ابو الفتوحات، سلطان سلیمان خان بن سلطان
سلیم خان بن سلطان ابا یزید خان، اطال الله بقاه،
وجود شریفلری بر شمس سعادتدر که ضیاء عدالتلریله
عالم پر نور، وظل حمایتلرنده بنی آدم آسوده حال ومسروردر،
وارکان دولتنك دخی هر بری بر کوکب برج سعادتدر که،
آثار واحکاملریله جهان معمور، وپرتو فلك فروزلریله
عالم نور علی نور اولمشدر، خصوصا وزیر اعظم، ودستور معظم که
نظم طالعی سعد وقدری عالیدر، شمسله اقتران حالیدر،
جناب عزتدن روز وشب استرز که بو شمس جهان فروزك
ظل عدالت پناهلری ممدود، ووجود شریفلری جهان

طوردقجه موجود اوله آمين يا رب العالمين

در بيان مساحت بيت الله الحرام ومساحت الحرم الشريف
والمقام والمطاف والحطيم والملتزم والباب
والميزاب والزمزم وما يتعلق ببيت الله الحرام
والحرم الشريف

اولا معلوم اولا كه ذراع شرعي يكرمي درت بارمقدر اما باش برمق اعتبار اولنمز بو ذراع شرعي يكرمي درت بارماق عددنه مخصوص اولدوغنك اصلي بودر كه اسرار عدده واقف اولن حكما بو يكرمي درت عددده يمن مشاهده ايتديلر ودخي كورديلر كه لا اله الا الله محمد رسول الله كلمه‌لرينك حرفلري يكرمي درت واقع اولمشدر ودخي ليل ونهار يكرمي درت ساعت اوزره واقع اولمشدر ودخي جميع دوايه متعلق اولان اشيانك دوائيتي وتأثيري يكرمي درت ساعته وارنجه‌در

ودخي بو مقوله يكرمي درت چوقدر وهر بريك نظام عالمه خصوصا بني آدمه نفعلري عام اولدوغي اجلدن بو ذراع شرعي دخي يكرمي درت بارماق عددي ايله بيان وعيان اولونديه حتى ذراع شرعي اطلاقنه دخي سبب بودر بو ذراعه مخالف اولن ذراعلر شرعي دكلدر بلكه عرفيدر

اولا حضرت ابرهيم النبي عليه السلام كعبة اللهي بنا ايتدكده قامت بيت شريف طقوز ذراع ايدي صكره قريش طقوز دخي زياده ايتدي صكره عبد الله بن زبير رضي الله عنه طقوز دخي زياده ايتدي جمله كعبه ديوارنك قامتي يكرمي يدي ذراع اولدي شمدي بو زمانده دخي يكرمي يدي ذراعدر وركن حجر الاسوددن ركن عراقيه دك كه جانب شرقيسدر يكرمي بيش ذراعدر كه طوليدر وينه

رکن حجر الاسوددن رکن یمانی یه دك که جانب
جنوبی سیدر یکرم ذراعدر که عرضیدر • ونفس بیت الله ذراعی طولی [illegible] عرضی [illegible]
مربع طولانیدر • وباقی ایکی دیوارى بو طولله عرضدن
قیاس اولنه • وبو مبارك دیوارینك اینی ایکی ذراعدر
باب کعبه نك ارتفاعی درت ذراعدر • واوزونی
التی ذراعدر • وثلث ونصف سدس ذراعدر • ودیوار
شرقیده در • وایکی قناتلیدر • تخته سی ساج اغاجندندر
دیار هندده اولور چوره یمز وقوت یمز سیاه بر اغاجدر

مرحوم ومغفور له سلطان محمد قلوننه

ایام سلطنتنده بو باب شریفی پاره پاره مصنع کومشله
کومشلیوب • وکومش میخلر ایله آراسته وپیراسته ایتمش
صکره زمانله اول کومش میخلر حرکت ایدوب اول کومش
پاره لری دکلوب آز قالوب باب شریفك کومشی

تجدید • واجب اولمشدی • مکه مکرمه قاضیسی
علاء ایوبی عبد القادر افندی مرحوم باب سعادته
عرض ایدوب کومشی تجدید اولنوب • بو بنده داعی
عتبه علیاسی اوزره وضع اولنان کومش لوح
اوزره جلی مثنی خطله منبت لا اله الا الله محمد
رسول الله • الحمد لله الذی هدانا لهذا وما کنا یازدم
لنهتدی لولا ان هدینا الله • صد هزار بار شکر که
آساس اسلام کعبه قلبمزده قلم هدایتله ثبت
اولندغندن صکره بو کعبه شریفه قپوسی اوزره دخی
آیله محکم ثبت اولونمشدر که تا اول کومش لوح
زوال بولمایینجه زایل اولمایه • ان شاء الله الرحمن
وباب شریفك تجدیدی ایچون بو تاریخی دیدم
که صورتی بودر جدد سلطان سلیمان باب بیت الله یا با علیا

٩٥٣

تجدید

بو باب شریفک کومشی تجدیدی هجرتک طقوز
یوز اللی اوچنده واقع اولدی • و بو باب شریفک
آدم بلکی مقداری دمردن مسدس ربوبلک
قفلی واردر انی دخی کومشلدیلر • اول قفل شریفده بودر
دخی شو مقوله دعالر یازدم مشاطر یقیله که اول دعا بودر
یا مفتح الابواب افتح لنا باب رحمتک و مغفرتک •
و بو قفل شریف ایچون بو تاریخی دیدم که بودر •

جدد سلطان سلیمان بن سلیم	قفل باب کعبه لله ای حبیب

بو قفل شریفک تجدیدی هجرتک طقوز یوز اللی
دردنده واقع اولدی • ومقام حنفی دخی پادشاه
عالم پناه طال بقاه دولتنده بنا اولنوب بندهٔ داعی
بو تاریخی دیدم

قطعهٔ تاریخ

مقام خاص سلطان الائمة	چو شد معمور با چندین محامد

رسید از عاکفان کعبه انس	بگوشم نام او خیر المساجد
اگر خیر المساجد نیست او را	چرا تاریخ شد خیر المساجد

بو مقام حنفینک بناسی هجرتک طقوز یوز قرق
طقوزنده واقع اولدی • ومقام امام مالک تجدیدی
ومقام امام احمد حنبل تجدیدی دخی ول یلده واقع
اولدی و دخی مقام ابراهیم علیه السلام تجدیدی و زمزم
اوستنک تجدیدی که شافعی مقامی مؤذنلرنک مقامیدر •
حنفی مقامندن بریل مقدم اولدی • بو ذکر
اولنان مقاملرک تجدیدنی پادشاه عالم پناه طال
بقاه دولتنده جده بکی خوشکلدی بک ایتدی •
و مکهٔ مکرمه مورخلرندن جار الله ابن فهدک
تاریخلری ایچنه بو مذکورلری عربی ترکیبله علی
التفصیل یازوب ورب درج ایتدردم • بو ابن فهدک

تا جاهلیه زمانندن الی یومنا هذا آبا واجدادی
مکه مکرمه نک وحرم شریفک موخلوبینه هرنه واقع
اولورسه یازارلر وبو باب شریفک مبارک ایشیکی طاشی
یردن یوقری درت ذراع وثمندر اما ملتزم که کعبه بابی ایله
حجر الاسود ما بیننده بیش ذراعدر وحجر الاسودک یردن
یوکسکلکی ایکی ذراع ونصف وسدس ذراعدر وحجر الاسود
یوزی پاره پاره در ومحک طاشی مثالیدر ومدور
قریب مربعدر مقداری بیوک قارشله بر قارشدر
واطرافی کومشلنمشدر ودیوار ایچنده اوزونی بر ذراعدر
ومستجار که بیت شریفک دیوار غربیسنده رکن یمانیله
باب مسدودک ما بیننده درت ذراعدر دخی نصفدر
وبو باب مسدودک انی اوچ ذراعدر دخی نصف در
واوزونی بیش ذراعدر وثمندر وبیت شریفک ایچی طولا

یکرمی

ذراع طولا عرضا

یکرمی بر ذراعدر وعرضا اون اوتی ذراعدر وبیت
شریفک ایچی لطیف مرمرلرله دوشنمشدر ودیوارینک
ایچ یوزی دخی ملون مرمرلرله آیاصوفیه دیواری
کبی مرمرلنمشدر وبیت شریفک سقفی اوچ قایم درک
اوزرنه در که هب مسدسدر واول درکلر دیار هندن
کلور ابنوسه بکزر بر سیاه آغاجدر ساج آغاجی درلر
غایتده بک آغاجدر قورت یمز وچورمز حتی اول
اوچ درک قریش زمانندن قالمشدر دیورلر وآیت اولنور
بو امر عجیب دکلدر انوکچون که آیاصوفیه بناسنده
حضرت عیسی علیه السلام زمانندن قالمش آغاجلر چوقدر
بو معلوم در وبیت شریفک ایچنده دکلی طورن اوچ درکک
هر برینک اوزونی یکرمی ذراعدر وسقفی ایکی قات در
وحرم شریف اطرافنده اولان رواق سقفی دخی هب

ایکی قات در زیرا استحکام بونده در و بیت شریفك
رکن عراقیسی بوجغنده مناره نردبانی مثاللندر
تخته دن کعبه طامنه چقمق ایچون یکرمی یدی ایاق
نردبان واردر و بیت شریفك ایچنده قاپوسندن
کردکده صاغ قولده بر قولج یرده حضرت جبرائیل اشارتیله
علیه السلام حضرت ابرهیم علیه السلام بیت شریفی یاپدوغی
زمانده بر قویی قازمشدی اطراف عالمدن کلن
نذور وصایا مالنی حفظ ایدوب دفینه ایتمك ایچون
بچه کمسنه اول قویویی اچوب اول نذور وصیت مالنی
المغه قصد ایدن بچه بلایه اوغردی حتی قریش
دخی اجماع ایتدی کعبة الله شریفك تعمیری مصلحتی
ایچون اوستنی بر مقدار قازدیلر بر اژدرها ظاهر
اولوب قازنلر قاچدیلر اول ماله ال اورمدیلر

بو قیونك

بو قویونك تفصیلنی کعبه نامه آدلی کتابمزده
بیان اتمشزدر آنده استین کوره و بو دفینه روایتی جمیع
تواریخ معتبره ده مسطوردر و دخی حجرك احوالی بودر که
نصف دائره در که اسمعیل پیغمبرك قیونی اغلی ایدی
بو نصف دایره نك بر طرفی آلتون اولوق دیوارینك
بر کننه و بر طرفی بر کننه اولشمشدر و بو ایکی
رکنك خود ما بینی ذکر اولنمشدر که یکرمی ذراعدر
بو تقدیرجه حجرك ایچنك مساحتی معلوم اولنور
زیرا بر طرفی دخی آلتون اولوق التندن بو نصف
دایره نك دیبنه وارنجه اون ذراعدر که نصف دایره
عشهنیدر و بو اون ذراعك یدی ذراعی ام المؤمنین
حضرت عایشه رضی الله عنها روایت ایتدیکی حدیث
شریف موجبنجه کعبه دن اولور انکیچون طوافده

کعبه دن عدّ اولنور احتیاطاً وصلاتده قبله ایدنمزلر
احتیاطاً وبو حجر اسماعیله علیه السلام حطیم دخی
دیرلر محطوم معناسی اوزره که مقطوع دیمکدر
بونلر دخی دیوارک ایکی طرفی مقطوع وکسلمشدر
آلتون اولوق دیوارنه متصل دکلدر انوکچون حطیم
دیرلر حتی طواشی اولنلره حطیم دیدکلری حطیمدن
غلط درکه کسلمش دیمک اولور مرحوم سلطان قایتبای
بو حطیمک ایچینی رنکین مرمرلرله مطرح ومزین ایدب
حتی خرده فصوص کاریلر ایتدرمشدر خیلی خوشجه واقع
اولمشدر **والتون اولوغک** صویی بو حطیم ایچنه آقار که
روم جانبنه در **وبو حطیمک** دیوارینک اورتاسنک
قامتی ایکی ذراعدر وایکی اوچلرینک قامتی ایکی بوچوق
ذراعدر وانی ایکی ذراعدر **وبو حطیمک** طشره سی

قرق

قرق ذراعدر وایچی اوتوز التی ذراعدر وحطیمله کعبه اطرافی
جمله یوز ذراعدر واول چقورکه کعبه قپوسنک
طشره یاننده در مقام جبرائیل درکه علیه السلام حضرت
رسالت پناهه علیه السلام اوقات خمسه تعلیم
ایتدکی مقامدر اوزونی اوچ بوچوق ذراعدر
وانی ایکی بوچوق ذراعدر وعمقی بوچوق ذراعدر
ومقام ابرهیمک علیه السلام قامتی بر ذراعدن
اوچ پارمق اکسکدر تحتی وفوقی کرپیچ شکلنده در
واورته سی اینجه در بو تحتله فوقک اطرافی اوچر
ذراعدر واوچر پارمقدر وذاتی نه مرمردر ونه
سنک خاره در ونه کوفکه در رنکی شکر رنکیدر
جابجا طمرلری واردر صاریه مایل وبعضی قرایه
مایلدر ماحصل بو بندهٔ داعی حقیر انک کبی طاش

کوردم رسول الله علیه السلام بو مقام ابرهیمله حجر الاسودی
حضرت جبرائل جنتدن کتوردی دیو بیورمشلر حدیث
شریفلرنده و دخی بو مقامده یعنی بو ذکر اولنان طاش
اوزرنده حضرت ابرهیم پیغمبرک ایکی مبارک ایغینک
اثری یعنی یزی واردر که ایچنه اهل صغار انی زیارت
ایدن کشیلر اولچقوردن آب زمزم ایچرلر فقیر بنده
داعی اول مبارک ایغینک یرندن نیچه کره آب زمزم
ایچدم تبرکا و تیمنا وسلطان محمد قلاونه اول
مبارک طاشک اوستنی کومشلمشدر اما اول کومش کهنه
اولمش و قرارمشدر و بو طاش الان بر دمردن صندوق
ایچنده در و اول صندوقک قامتی ایکی بوچوق ذراعدر
و طولی اوچ ذراعدر و عرضی بر بوچوق ذراعدر و بو صندوق
آلتون یالدزلی کومش صرمایله سیاه کمخا اورتنه

اشلنمش بر مصنع اورتی ایچنده در بیشک اورتوسی
مثاللنده و بو مقام ابرهیمک باقی احوالنی علی التفصیل
مکۀ مکرمه ده تألیف ایتدوکمز کعبه نامه ده
بیان و عیان ایتدک استین اندن کوره و بو صندوقک
اول زمانده دورت جانبی مربع دمردن شبکه
مشبک ایدی و اول شبکه انجه و ضعیف ایدی
جا بجا اکلمشدی ایله اولسه پادشاه عالم
پناه طال بقاه دولتنده اول شبکه قالدروب
محکم توجدن شباک دوکلوب و دورت مربع مرمر
درک دکولب اول مرمر درکلرک ما بیننه اول
توجدن دوکدکلری شباکی وضع ایدوب
و اوستنی تخته دن مصنع قبه ایدوب انواع نقوش
و زر و لاجورد ایله آراسته و پیراسته ایدوب

وبو مقامك آردنده دخی که خلف مقام ابرهیم ذکر اولنور
کتابلرده ایکی مسدس مرمردن ضمیمه ایدوب
اوستنی انواع زر وزیورله مسقف ایدوب اطرافنه
منقش طره‌لر ایتدکدن صکره اوستنی قورشونله
اورتدیلر وبو شباك ایچنه وطشره سنه رنکین مرمرلر
دوشه دیلر ائمهٔ مجتهدین رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین ٥ واتخذوا من مقام ابرهیم مصلی ٥
ایتندن مراد بو شباکك آردنده دیدیلر که خلف
مقام ابرهیمده علیه السلام حتی امام مالك رحمه الله
مذهبنده طواف نمازن بو مقامك آردنده قلمق
فرضدر ومقام ابرهیمدن حجر الاسودك ما بینی یکرمی
یدی ذراعدر وحجر الاسودله چاه زمزم ما بینی
قرق ذراعدر وچاه زمزم کعبه نك باب شریفی مقابله سنده

برخانه ایچنده‌در که باب شریفه قارشی اوچ دمر
پنجره سی واردر وقاپوسی شرقیدر وبو زمزم
خانه سنك اوستی شافعی موذنلرنك مقامیدرکه
رئیس المؤذنین جمیع اوقاتده اول اذانی اول مقامده
اوقورلر وقامتی ونمازلرنده تکبیراتی دخی اندن ایدرلر
اولا چاه زمزمك آغزینك دایره سی اون التی ذراعدر
واغزنده غنی احجار دمانعه نك قامتی ایکی ذراع
واون بارمقدرکه آقمر مردر اتفاق آب زمزم
خادملرندن بریسی اولمرمرك اوستنه چقمش آب
زمزم چکرکن ایچنه دوشدی بو سببدن
اول طاش اوزرنه دمردن ایکی ذراع طرابزین ایتدیلر
تا که برد خی آدم دوشمیه وبو زمزم قیوسنك
درکلکی التمش ذراعدر وزمزمه لیل ونهار

خدمت ایدنلر آب زمزم اوتوز ذراعدن زیاده اولور اکسلک
اولمازدیرلر حتی بو فقیر بنده داعی دخی بونی کوردم که
ایچنه آدم دوشدکی زمانده جمیع آب زمزمی چکوب
چاهی پاک ایتمک واجب اولدقده اوچ کون اوچ کیجه
لاینقطع علی الدوام درت بکره ربع سکز دلو بغلیوب
سکزنوت انا کیمسنه زمزم خادملرندن آب زمزمی چکدیلر
ایکی برمق مقداری تفاوت ایتدی اکسلمدی اول زماندن
طقوز قولاچ صویی واردی اصلا نقص بولمدی اما
یوز یاشندن متجاوز بنا محمود دیمکله مشهور بر عزیز
پیر واردی اولدم چاه زمزم یانینه کلوب دیدیکه
سلطان قایتبای زماننده اون بر ییل سیل
اوله جاق مقداری یغمور یاغدی وجمیع مکه مکرمه
قیولری قوریوب کیسه فقیر دوندی اتفاقا اول زماندن

بوبخیلین

بو بخیلین چاه زمزمه برکشی دوشدی آب زمزم
اول زماندن درت آدم قامتی قالمشدی سکز قوغا
زمزمی بزیکدک استادم بنا الحمدلله ایکیمز قیونک ایچنه
ایندک کوردک کعبة الله شرفها الله آلتندن ایکی چشمه
آب زمزم کلورکه هربر چشمه نک صویی آدم بیلکی مقداری
واردر وبر چشمه دخی جبل ابی قبیس آلتندن کلور
بو اوچ چشمه دن غیری دخی هیچ بریردن بر قطره صو
ظاهر دکلدر حتی اول اوچ چشمه یی یاغلی یامقلر له
سد ورد ایدوب قیونک ایچنده اولن جمله صوییی و بالچغنی
قوغه لر قویدق چاه زمزم خادملری چکوب طشره دوکدیلر
وبو بالچقلر ایچنده چوق اسباب بولوندی ایکی جام طاسی
وبر روح توتیا طاس واوچ باقر طاس ودرت فغفوری
لطیف وسکره وایکی مجوهر کوحلر که خاتونلر بویونلرینه

اضادلر وساج اغاجی پارچه لری که ابنوس ولمش
وده خی چوق خرده وات بولوندی ماحصل قویویی
استادمله سلوب سپورب پاك وپاكیزه ایتدك حتی دیبنده
بر قطره صو قلمدی حتی بن ایچنده قویی یرا وزرنده
ایکی رکعت نمازده قلدم ونمازدن صکره اول چشمه لرك
کوزلرنه صوقدغمز یاغلی یا مبق بزلرنی چکوب الوب
اول چشمه کوزی فتح ایتدك فتح ایدنجه بر مرتبه ده قوتله
صو کلدیکه اول کون همان ینه دورت آدم قامتی تمام اولدی
حتی بر قارش مقداری زیاده ده اولدی دیو خبر
وردکده اول محلده اهل مکه دن نیچه پیر و جوان واردی
بو استاد محمودك هب بو سوزلری صحیح ومشهوردر
دیو شهادت ایتدیلر وبوندن صکره مزبور استاد محموددن
صوردم که بو زمزم قیوسنك ایچی که لکونله صوانمشدر

دینه دکمیده

دینه دکمیده نوبیه وارنجه دك دیدیکی اللی ذراعی صوانمشدر
لکنله وسکز ذراعی بونما پاك طاشله یاپلمشدر
وایکی ذراعی صافی بك یاغلی طوپراقدر عورتلر حمامده
استعمال ایتدیکی حمام کلی مثالنده اولذکر اولنان
چشمه لر اول طپراقلردن چقاردی دیدی **بو آب**
زمزمك شرفنی وخاصیتنی بوبنده داعی فقیر مکه ده
تالیف ایتدوکومز کعبه نامه علی التفصیل بیان ایتدك
استین انده کوره **وچاه زمزمدن** مقام ابرهیمه وارنجه
یکرمی ذراعدر وپادشاه عالم پناه طال بقاه بنا ایتدکی
منبر شریفدن کعبه دیوارنه وارنجه عرض مطاف
شریف اون بش ذراعدر وحنفی مقامی وکنده توجه
درکلردن حطیم دیوارنه وارنجه اون التی ذراعدر
ورکن یمانی وکنده مطاف شریفك عرضی یکرمی بر

ذراعدر ودرت امامك مقاملری مطاف
شریفدن طشره در وشافعی مقامی مقام ابرهیمك
اردنده در حنفی مقامی آلتون اولوق مقابله سنده در
مالکی مقامی جانب غربیده در حنبلی مقامی حجر الاسود
مقابلسنده در

در بیان احوال المسجد الحرام

احوال مسجد الحرام الشریف بودر که رسول الله زماننده
علیه السلام حرم شریف بو قدر واسع و مربع دکلدی
بر صحرا اشکال اچیق قوملی یر ایدی حتی شمدیکی
بنالردن که حرم ایچنده واردر هیچ بری یوغدی
حرم دیوارلری دخی یوغدی نهایت اطرافنده حصیردن
فقرا اولری واردی که اکا عربلر عشه درلر بو عشه لردن
آراسندن جا بجا یوللر واردی بیت شریفه حتی کعبه
اطرافی که مطاف شریفدر قومدی دخی طاش

دوشنمه مشدی

دوشنمه مشدی حتی رسول الله علیه السلام برکون
دوه ایله کعبهٔ نافله طواف ایدوب مبارك اللرنده بر
عصالری واردی حجر الاسودی استلام زماننده
اول عصا ایله استلام ایدرلردی اشارت وجهی اوزره
حتی بو مسئله واردر که شمدی بینه بر کیشی کعبه یی دوه ایله
طواف اتسه جایزدر اما اول اتدیکی طواف فرض اولسه
ترك واجب اتمش اولور ترك واجب اتدیکی اجلدن
مکهٔ مکرمه فقراسنه بر قربان واجب اولور بو قربانی
اتمزسه طوافی ناقص قلور امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه
خلافتلری زمانلرنده حرم شریفك اطرافنده اولان
اول حصیر اولرك بعضیسین بیت المال الله صاتون الوب
حرم شریفه قاتوب بیوتدیلر و حرم شریفك اطرافنه
بر بوچوق ذراع دیوار یاپوب اول دیوارلر اوزرنده

یونیو زیت یاغیله چراغلر یقرلردی حرم شریف روشن
اولمغیچون اکثرندن چراغی ایدی اول یقدقلری
چراغ شمدی اولندن چراغی کعبه ایشکنده یقرلر
شعله وامیر المؤمنین عثمان رضی الله عنه خلافتلری زماننده
بونلر دخی حرم شریفک اطرافنده اولن خانه لردن و
عشه لردن بعضنی بیت المال الله صاتون آلوب حرم
شریفه ضم ایدیب وسعت کوستردیلر ودخی عالی دیوار
یاپوب اطراف حرم شریفه رواق بنیاد ایتدیلر
زیرا خلق واهل اسلام وحجاج چوق کلور اولدی
وامیر المؤمنین علی رضی الله عنه خلافتلری زماننده
مقام حنفی اردنده اولن زیاده ء بیت المال الله
خانه لر ایکن صاتون آلوب حرم شریفه قاتدی
شمدی دخی اول زیاده یه زیاده علی درلر مشهوردر

وعبدالله بن زبیر

وعبد الله بن زبیر رضی الله عنه هجرتک التمش دردنده
امیر مکه مکرمه اولوب اوچ یل بکلک ایلیوب
بیت المال الله بنجه اولر و بنجه عشه لر صاتون آلوب
ودخی یدی بیک مثقال التونه دار ازرقیی صاتون
آلوب حرم شریفه قاتوب توسیع ایتمشدر وخلفاء
بنی امیه دن عبد الملک بن مروان خلافتی زماننده
حرم شریفک دیوارلرین عالی ایدوب ورواقلرینک
اورتسی اغاجلرینک هر برینی هنددن کلن ساج اغاجلرندن
ایدوب انواع زیب وزیور ایله آراسته وپیراسته ایتدی
ورواق التنده چوق قندیللر اصوب حرم شریفه چوق
شرف ویردی وبوندن صکره ولید بن عبد الملک
خلافتی زماننده حرم شریفی زیاده ایتدی ورواقنی
زیاده ایتدی ویر یر مرمردرکلر ایتدی واقلری

آلننده صکره خلافت بنی امیه دن بنی عباسه نقل ایتدکده
زمانده منصور بن جعفر که خلفاء عباسیه دندر
بونلر دخی حرم شریفی شمال جانبندن بر مقدار زیاده
ایدوب مرمر دیرکلر ایتدی و بوندن صکره
مهدی بن منصور ایکی دفعه حرم شریفی زیاده
ایدوب مرمر دیرکلر دیکدی و بو مهدی هارون
الرشیدک باباسیدر و بو مهدی حرم شریفی بر وجهله
زیاده ایتدیکه کعبة الله تمام اورتایه کلدی
زیرا اولدن رواقک بر طرفی کعبهٔ شریفه یه قریب ایدی
اول بر طرفی مقداری توسیع ایتدیلر و بو مهدی
مزبور هجرتک یوز التمشنده حج ایدوب حرم شریف ایچون
صعید دیارینه امرله طاشچیلر ارسال ایدوب مرمر دیرکلر
یوندروب بحردن وجدهٔ معموره طرفندن عربه لرله

کتوردب

کتوردب حرم شریفده وضع ایتدیلر رواق شریف
هب مرمر دیرکلر اوزره اولدی بعد زمان چراکسه
زماننده مغرب جانبی اوده یاندی اول جانبک
دیرکلرین پاره پاره قاره طاشلردن ایتدیلر که الآن
باقیدر حرم شریف شمدیکی حالده اولقدر واسع
اولمشدر که باب سلام ایله باب عمره ما بینی درت
یوز درت ذراعدر و باب صفادن حنفی مقامی
اردندن عجی دیوار قدیمه واریجه اوچ یوز درت
ذراعدر و حرم شریفک جمله قاپوسی قرق بر قاپودر
رباطلر و خانه لر قاپوسیله و حرم شریفک
جمله رواقلرنده عجی دیرکلری بیش یوز یگرمی
التی دیرکدر و هر طرفده اوچ صافدر و هر ایکی
دیرکک ما بینی اون ذراعدر و هر دیرکک طولی سکز ذراعدر

ورواقك يوكسكلكی يكرمی ذراعدر ومطاف شريفك
اطرافنده آلتمش آلتی درك واردر توجدن كه پادشاه
عالم پناه طال بقاه دولتنده اولمشدر قنديل
آصماغ ايچون وهر ايكی توج دركل مابينه يدی
قنديل اصلمشدر مطاف شريف روشن اولمغيچون
وپادشاه عالم پناه طال بقاه دولتنده آلتون
اولوق تجديد اولندی بنده داعی بو تاريخی ديدكم
تاريخ طوقوز يوز آلتمشده ايدی قطعه تاريخ

خداوندا توئی فياض عالم	مرا منما درين ميزاب غيضی
بكن سيراب از ميزاب فيضت	چو شد تاريخ او ميزاب فيضی

ودخی پادشاه عالم پناه دولتنده كعبة اللهك
شرفها الله سقف شريفی تجديد اولندی بنده داعی
فقير تجديد كمالنی بولدقده بو تاريخی ديدم ومرمره يازدم

طوقوز يوز آلتمش برنده تاريخك

بو آيتله

بو آيتله وبو القاب شريفه ايله كه بونلردر
بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين
قال الله تعالى ولله على الناس حج البيت من استطاع
اليه سبيلا تقربا الى الله تعالى بتعمير بيت الله
الحرام من اختاره الله تعالى بخدمة الحرمين
الشريفين سلطان البرين والبحرين خادم
الحرمين الشريفين ملك العرب والعجم والروم
والعراقين السلطان ابن السلطان ابن السلطان
العاشر من سلاطين آل عثمان الملك المظفر
ابو الفتوحات سلطان سليمان خان ابن سلطان
سليم خان بن سلطان بايزيد خان تقبل الله اعماله

وبلغ في الدارين آماله	هذا بيت التاريخ
خان سليمان خادم الحرمين	عمره بالعطاء قبلته

٩٦١

ودخی تاریخی تعمیر بیت شریفله تعمیر مطافه دیدم

هذا بیت تاریخ

خادم بیت حق سلیمان خان	عمّر البیت والمطاف لحج

تاریخ آخر لتعمیر بیت العتیق

من بتاریخ کعبه در سفتم	عمّر الله عتیقه کفتم

تاریخ آخر لتعمیر بیت الله

قلت تاریخا لتعمیر العتیق	عمّر البیت سلیمان زاهدا

بو تجدید مطاف شریف ایچون مرمر یازدوغم تاریخ

بسم الله الرحمن الرحیم ٭ الحمد لله رب العالمین ٭
قال الله تعالی ٭ ولیطوفوا بالبیت العتیق ٭ تقرب الی الله تعالی
بتجدید المطاف الشریف ٭ من اختاره الله تعالی ٭
بخدمة الحرمین الشریفین ٭ سلطان البرین والبحرین
خادم الحرمین الشریفین ٭ ملک العرب والعجم والروم

والعراقین

والعراقین ٭ السلطان بن السلطان بن السلطان ٭
العاشر من سلاطین آل عثمان ٭ الملک المظفر ٭ ابو
الفتوحات ٭ سلطان سلیمان خان بن سلطان سلیم
خان بن سلطان بایزید خان ٭ تقبل الله اعماله ٭
وبلغ فی الدارین آماله ٭ آمین هذا تاریخ تجدید مطاف

جدد سلطان سلیمان بن سلیم	المطاف بالجهد للطائفین

بو تاریخ دخی هم معمار وهم بیت شریفه وهم
مطافه تاریخدر که معمار بو بنده داعیدن کندو
معمارلغی ایچون تاریخ طلب ایتدکده واقع اولمشدر

بیت تاریخ

تاریخ المعمار بلا خلاف	معمار البیت والمطاف

ومکهٔ مکرمه نك درسینك عرضی بر میلدر
ودخی شهرنك طولی ایکی میلدر وصفادن مروه مابینی

برمیلدر ومکه دن منایه یدی میلدر ومنادن
مزدلفه یه یدی میلدر ومزدلفه دن عرفاته
یدی میلدر ومکه دن جعرانه که رسول الله علیه السلام
عمره کتوردکی محلدر اون ایکی میلدر ومکه دن
تنعیم که حضرت عایشه رضی الله عنها عمره کتوردکی
یردر یدی میلدر وجده دن مکهٔ مکرمه یه
ایکی کونلك یولدر ومکهٔ مکرمه یه زبیده خاتونك
کتوردکی عینك باشی قرق میلدر وعرفات صوینك
باشی بر کونلك یولدر آنوك ایچون هیچ منقطع اولمق
یوقدر علی الدوام جاریدر ومکهٔ مکرمه دن
مدینهٔ منوره ما بینی اون کونلك منزلدر ومیقات
قافلهٔ مصرکه رابغ درلر وحاجیلر آنده احرام کیررلر
اول محلدن مکهٔ مکرمه ما بینی بیش منزلدر

وشام

وشام شریفدن مکهٔ مکرمه ما بینی قرق منزلدر
ومصردن اوتوز بر منزلدر وقلم ورق پیما دخی
روز وشب سفر چکوب منزلی بو مقامده نهایت بولوب
اقامت ایتدی

قصیدهٔ کعبهٔ مکرمه

اهل اسلامه آچوب باب سعادت کعبه — خانهٔ حقه ایدر عالمی دعوت کعبه
دولت آنکدر کم آنك دعوتنی ایتدی قبول — روز محشرده ایده آکه شفاعت کعبه
آستاننده ایدوب سجدهٔ تعظیم و نیاز — ایچره کیرسکه آچدی ره دولت کعبه
نه مرادك وار ایسه ایسته درون دلدن — حق ویره که اولدی بو کون جای اجابت کعبه
شر شیطاندن امین اولمغه مقصودك — التجا ایله که اولور قلعهٔ عصمت کعبه
حق دیدی هر کیم اکا داخل اولور اولسون امین — اولدی بو آیتله وصف امانت کعبه

قال الله تبارك وتعالى — ومن دخله كان آمنا

داخل اولدم بو امیدیله نهایت سن اکا — شکر کیم اولدی بکا جای سلامت کعبه

دست در کسوه دردم دست من و دامن تو
دستگیرم اوله تا روز قیامت کعبه

نقطهٔ دایرهٔ چرخ برین بودر بو
عرشدن آنوکچون بولدی فضیلت کعبه

قطبیدر دایرهٔ چرخ برینک که اولمی
مرشد قافلهٔ راه هدایت کعبه

اوتوز دایرهٔ نورده اسما چکر اول
انسله جنی ایدر کندویه دعوت کعبه

سر نبیر ایچی طشی طوبطولو توحید اولمش
بولمش ایمانی کبی توحیدله وحدت کعبه

انسله جنه اولوب جذبیله مقناطیسم
کندویه چکدی صلب عالمه جذبت کعبه

بو طلسم عجب و مظهر حکمتدر بو
نوله کورسه جهان خلقنه حیرت کعبه

سر پوشیده در اولکمسه انی کشف ایدمز
طوتلیدر یوزنه پرده خدرت کعبه

پایی در دامن و سر در کریبان اتمش
بولدی کثرتده مکر لذت وحدت کعبه

بغلمش بیلنه خدمت کمرین بنده کبی
بو نیجه حجاجه ایدر عزت و خدمت کعبه

یوز سعیدر یانیه هر یل نیجه یوز بک حجاج
هر یل ایلر بو قدر خلقی ضیافت کعبه

خاصه کیم وادی بی ذرع و ذرا عنده مدام
دوز و شب خلقه چکر دعوت و نعمت کعبه

جمع ایدب جمله حجاجی یارین محشرده
شاهلر کبی چکر لشکر نصرت کعبه

بودر

بودر اولخانهٔ اسلامه ستون خاص
یقلومز مسه اولخانیه قوت کعبه

کوردسم دار شفای دل و جانه لایق اکا
مرض جرمه اولور باعث صحت کعبه

نوله بولورسه شفا جملهٔ مرضا اندن
که ویرر عالمه زمزم کبی شربت کعبه

اولدی ماتم زده حجاج کفن پوشلری
روز و شب کیر اینکچون قره کسوت کعبه

کیلی در پردهٔ عصمتده جهان مجنونی
صانما کیم کوستره هر عاشقه طلعت کعبه

شکر کیم عرض جمال ایلدی بن مجنونه
نیجه سلطانلره کوسترمدی صورت کعبه

نقطهٔ خال رخ روی زمین بودر بو
وجهی ور سه دخی عالمه زینت کعبه

حجر الاسودک اولسون یوزی آغ النی اچوق
کیم انک وجهی ایله بولدی وجاهت کعبه

حسرت کویکله بیت طواف ایلرکن
اتدی بو بیت شریف اوزره اشارت کعبه

سر کویک وار ایکن کلمش عالمدن تک
عاشق صادقه دیدارنه حاجت کعبه

قنده کیم ذکر اولنور کعبه غرض کویکدر
سر کویکدن اولور یعنی کنایت کعبه

که ایشکک دلم کاه دردو تتکی
هر کجی واقع اوله دلده عبارت کعبه

عشقه ویرانه لرک هر بری بیت المعمور
عاشقه خانهٔ هر کوی محبت کعبه

عارفه فرش زمینی عرش معلا کورنور — بت و بتخانه و هر دیر تمامت کعبه

بر فقیرونك قولیم کم در دولتده ادای — آستانینه ایده کندینی نسبت کعبه

بر سعادت کونینك ذرهٔ سرکشته سیم — که ایشیکندن اوما ظل حمایت کعبه

کیمدر اول شمس سعادت که رسیدك عالمده — که بلور ایشکنی اهل سعادت کعبه

شاه شاهان جهان یعنی سلیمان زمان
که جمالینه انك شوقله حسرت کعبه

سرور خیل سلاطین سعادتمند آن — بولدی عهدنده انك امن و امانت کعبه

عاشر عقد در و کوهر آل عثمان — بولدی بو کوهرله زیور و زینت کعبه

التجا اتسه روا ایشکنه خلق جهان — که اولبدر ازلی ملجأ امت کعبه

حسرت کویله ایدم اقامت انده — وار امیدم که اوله مقصوده وسیلت کعبه

بر مرادم واری بو در دولتده بنم — ایلدی ایشکو که انی حوالت کعبه

کوکلمی یقدی فقر جرم و جنایت ایدی — استمز پادشهم جرم و جنایت کعبه

وار امیدم که ایده معمور انی دست کرمك — کرمکله نته کم اولدی عمارت کعبه

سبعه

سبعه ده تا بو قده اصل و اصالت بو عدی — کعبه ده اصمغله وردی اصالت کعبه

کعبه ده آصلمسه رفعت بولمزدی سبعه — کعبه وردی که بو مرتبه رفعت کعبه

سبعه در هر بیری بیتم بو قصیدهمده بنم — که ایکی ایچنده بو دعوایه شهادت کعبه

شرف پایکله ارزی قصیدهم عرشه — نته کم سبعه یه ویرمیشدی رتبت کعبه

بن غباری کورم ایت کعبه یه ازکوه شاهم
که اولیدر قولکه جای اقامت کعبه

آنده اولاد عیالم قلب ایلر افغان — قاپوکه کلدی ایده یا که شفاعت کعبه

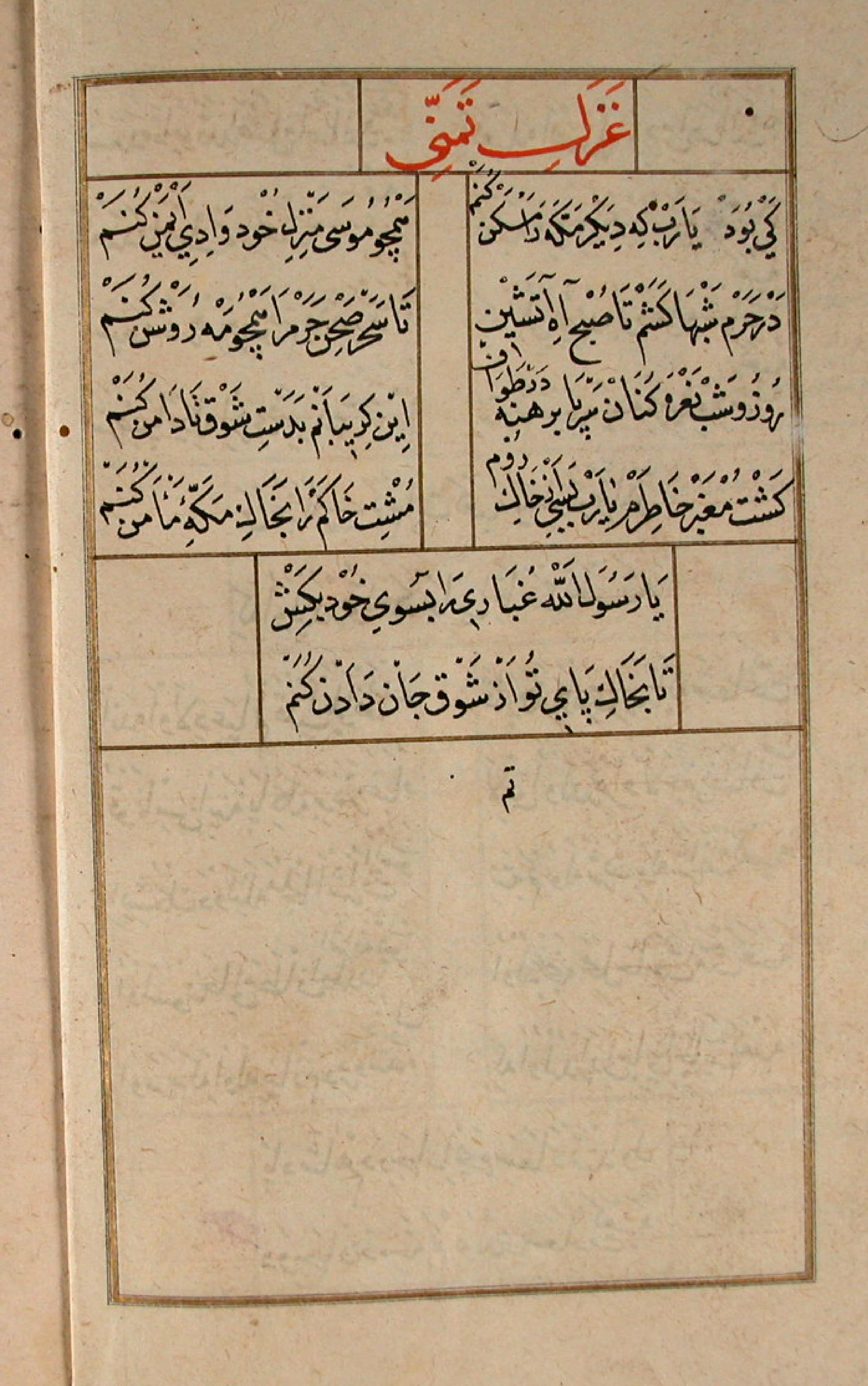
قونمسین اینه یا کلکه بر ذره غبار — لا یتق اولدکم او لاعین نضافت کعبه

ایشکك دولتکله ملجأ اشراف و نسوان — نته کم بوله شرف برله شرافت کعبه

اولمسون خالی مطاف اولمکدن اشرافه نیوت — اولدغنجه محل حاجت امت کعبه

اومرم که اوله نیازم در دولتده قبول — که اولبدر ازلی جای اجابت کعبه

پادشاهم دو جهان ایچره سعادتمند اول
دو جهانده نته کم بولدی سعادت کعبه

غزل تمت

کی بود یا رب که دیگر مکه را مسکن کنم
همچو موسی منزل خود وادی ایمن کنم

در حرم شبها کشم تا صبح آه آتشین
تا سحر صحن حرم را همچو مه روشن کنم

روز و شب نعره کنان سر پا برهنه در طواف
این گریبانم بدست شوق تا دامن کنم

کشت معبر خاطرم یا رب بسی از خاک روم
مشت خاکم را بخاک مکه مأمن کنم

یا رسول الله غباره را بسوی خود بکش
تا بخاک پای تو از شوق جان دادن کنم

تم